

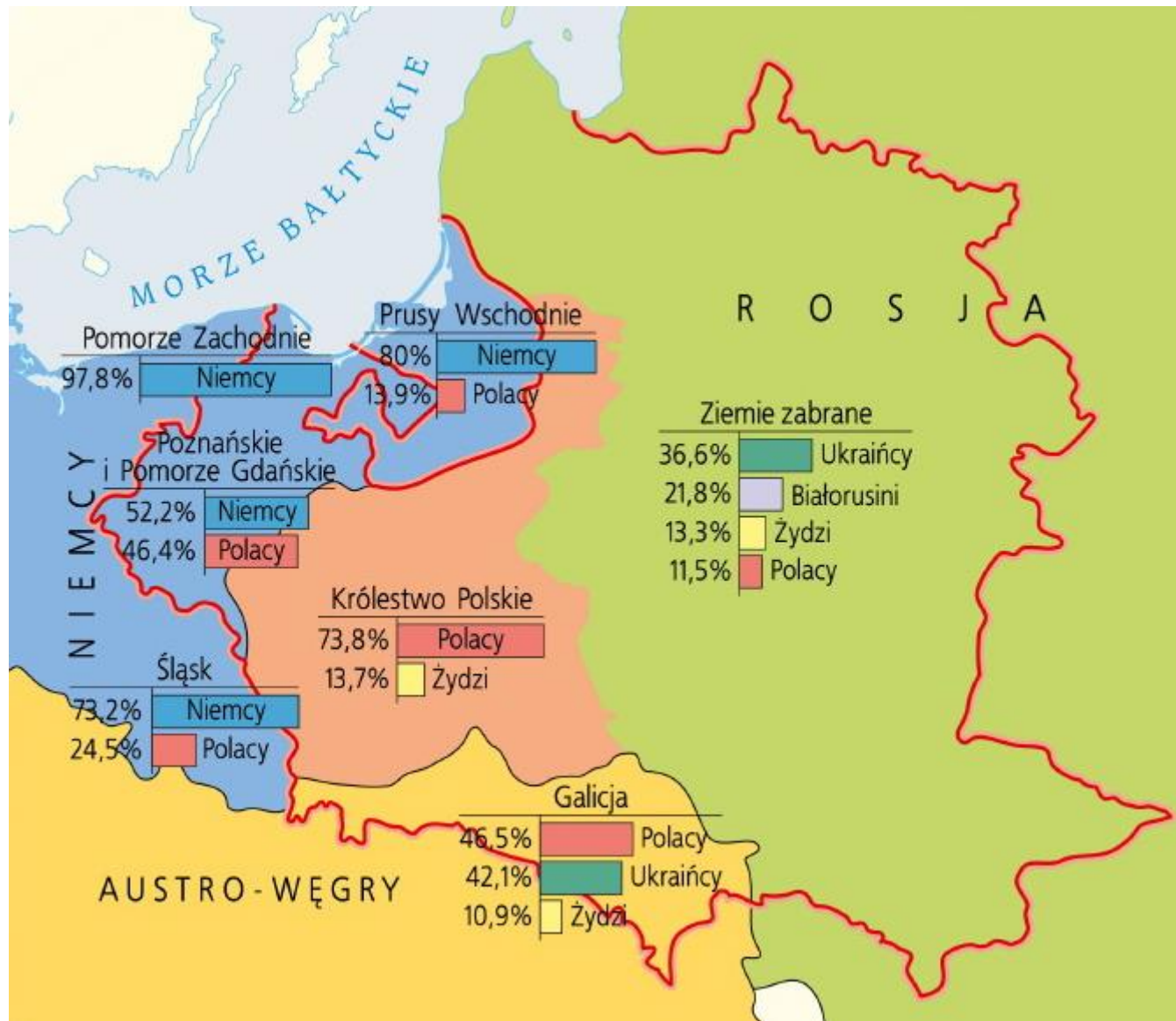
# PIERWSZE POLSKIE PARTIE POLITYCZNE

# Oś czasu

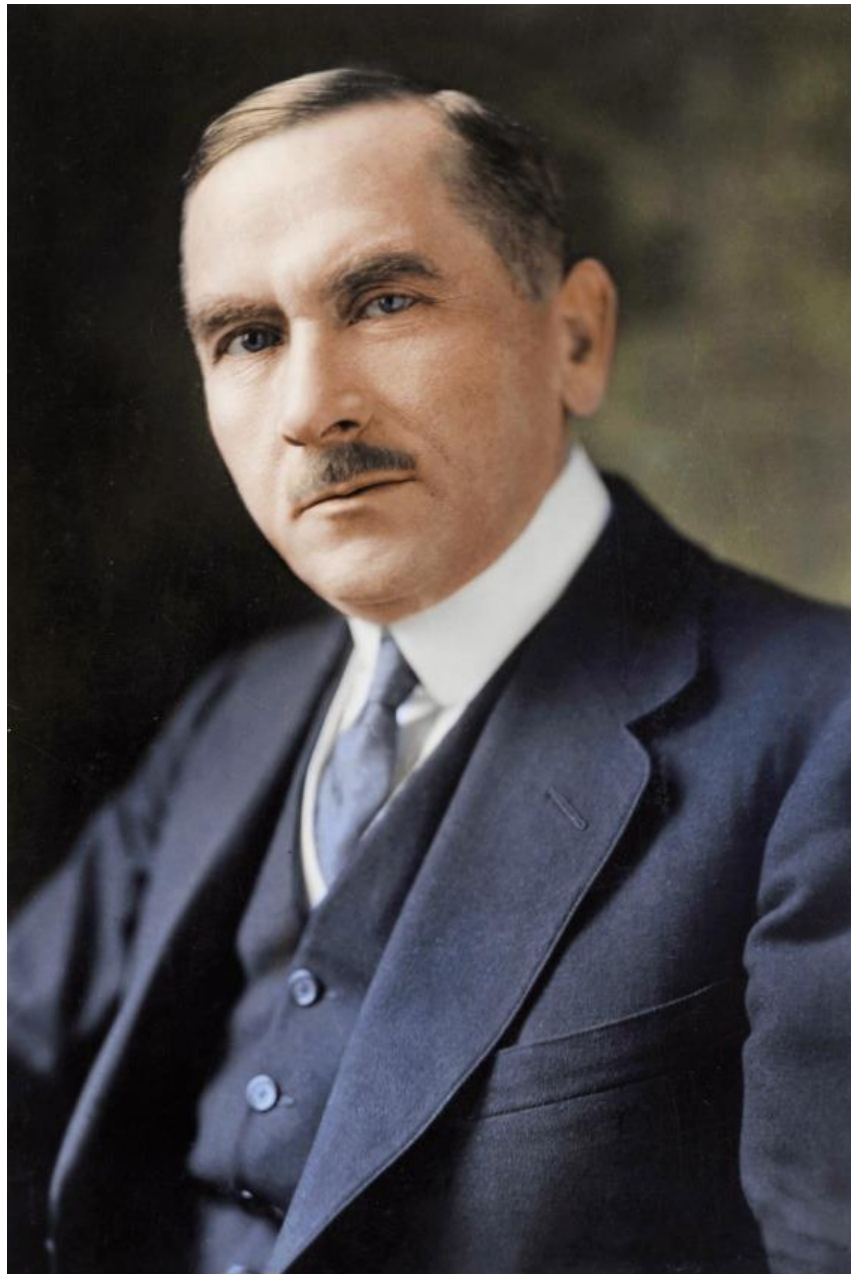


# Notatka z lekcji

1. Okoliczności narodzin nowych ruchów politycznych na ziemiach polskich;
2. Założenia programowe i działalność partii socjalistycznych, nacjonalistycznych i ludowych;
3. Podziały na polskiej scenie politycznej na przełomie XIX i XX w.;
4. Przyczyny rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich oraz jej kontekst narodowy i społeczny;
5. Przebieg rewolucji lat 1905–1907;
6. Orientacja proaustriacka i prorosyjska ich oczekiwania polityczne i najważniejsi działacze
7. Powstanie organizacji niepodległościowych (Związek Walki Czynnej, Związek Strzelecki);
8. Znaczenie terminów: solidaryzm narodowy, antysemityzm, krwawa niedziela, orientacja prorosyjska i proaustriacka;
9. Postacie historyczne: Ludwik Waryński, Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Wincenty Witos;



Skład narodowościowy zaborów w drugiej połowie XIX w.



Roman Dmowski



Józef Piłsudski



Wincenty Witos (1874–1945), chłop z Galicji i wybitny polityk ludowy.

Nazwa	Narodowa Demokracja (ND, endecja)	Polska Partia Socjalistyczna (PPS)	Socjaldemokracja Królestwa Polskiego (od 1900 i Litwy - SDKPiL)	Stronnictwo Ludowe (od 1903 Polskie Stronnictwo Ludowe - PSL)
Charakter	nacjonalistyczny	socjalistyczny	socjalistyczny	ludowy
Program	<ol style="list-style-type: none"> <li>uzyskanie przez Polaków autonomii w zaborach rosyjskim i pruskim,</li> <li>realizm polityczny,</li> <li>odrodzenie jednonarodowej „Polski dla Polaków”.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>odrodzenie Polski jako republiki demokratycznej,</li> <li>równość obywateli,</li> <li>poprawa warunków życia robotników.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>przygotowanie rewolucji, która obali kapitalizm,</li> <li>zlikwiduje państwa narodowe,</li> <li>wprowadzi rząd robotników.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>poprawa warunków życia chłopów,</li> <li>oświata dla chłopów,</li> <li>poszerzenie praw wyborczych,</li> <li>demokratyzacja państwa.</li> </ol>
Wybitni działacze	Roman Dmowski	Józef Piłsudski, Stanisław Wojciechowski	Róża Luksemburg, Feliks Dzierżyński	Wincenty Witos

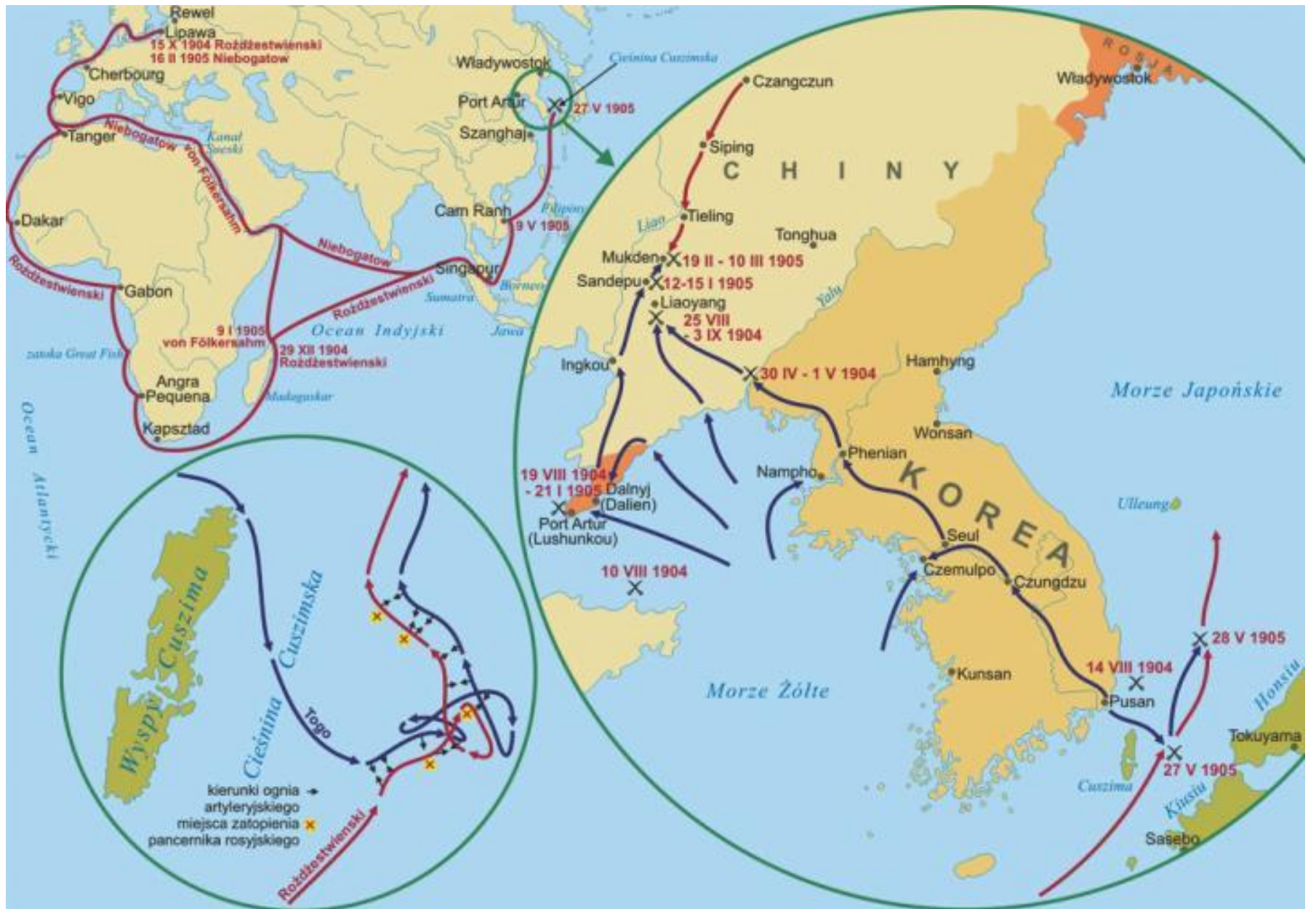


# Przyczyny rewolucji 1905 roku

W 1905 r. w całej Rosji rozpoczęła się rewolucja przeciwko rządowi cara. Jej przyczynami były:

1. Niezadowolenie mieszkańców państwa spowodowane wysokimi podatkami, wyczerpaniem i brakiem wolności.
2. Przegrana przez Rosję wojna z Japonią (1904-1905). Niepowodzenie obnażyło słabość imperium i nieudolność rządzących nim ludzi.
3. W Królestwie Polskim: rusyfikacja i brak autonomii.

Bezpośrednim powodem wybuchu rewolucji stała się „krwawa niedziela” w Petersburgu.





Georgij Gapon



Car Mikołaj II Romanow



Wojciech Kossak „Krwawa niedziela w Petersburgu 1905”

# Zapamiętaj

- Na przełomie XVIII i XIX w. za członków narodu polskiego zaczęto uważać nie tylko szlachtę, lecz także mieszczan i chłopów mówiących po polsku. Chłopi na ogół nie mieli świadomości narodowej, tj. poczucia przynależności do narodu polskiego.
- W XIX w. w społeczeństwie polskim narastał antysemityzm wynikający z rozwijającego się polskiego nacjonalizmu oraz rywalizacji ekonomicznej Polaków i Żydów.
- W XIX w. rozwijał się w Europie nacjonalizm - przekonanie o odrębności własnego narodu i o wyższości jego interesów nad interesami innych narodów.

# Pytania

- wyjaśnij znaczenie terminów: solidaryzm narodowy, endecja, krwawa niedziela, orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka;
- rozwiń skrót: SDKP , SDKPiL, PPS, PSL;
- daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903);
- Opisz postacie: Ludwika Waryńskiego, Róży Luksemburg, Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa, Ignacego Daszyńskiego;
- wskaż partie należące do ruchu narodowego socjalistycznego i ludowego;
- wyjaśnij, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji;
- wymień założenia programowe Polskiej Partii Socjalistycznej, Polskiego Stronnictwa Ludowego, Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego;
- wymień przyczyny rewolucji 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim;
- przedstaw przebieg i skutki rewolucji 1905–1907 w Królestwie Polskim;
- scharakteryzuj orientację proaustriacką i prorosyjską.